

Budgetskrivelse 2026

Överförmyndarnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden.....	4
Antalet Malmöbor som är 80 år eller äldre förväntas öka kraftigt.....	4
Trenden med ett minskat antal ställföreträdarskap över tid förväntas inte fortsätta	4
Översyn av lagstiftning om gode män och förvaltare.....	5
Fortsatt samarbete med förvaltarenheten.....	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Rekrytering av gode män och förvaltare	7
Digitalisering.....	8
Brott i välfärden	8
Mänskliga rättigheter	9
Kommunbidrag	10
Sammantagen bedömning	10
Uppbyggnad av överförmyndarnämndens budget.....	10
Förväntad utveckling av kostnader för arvoden och ersättningar till ställföreträdare	11
Förväntad statlig schablonersättning för ensamkommande barn	12
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	13
Begäran om investeringsram.....	14

Sammanfattning

Överförmyndarnämnden är en myndighet med uppgift att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet. Syftet med tillsynen är att förhindra att omyndiga barn eller vuxna som har god man, förvaltare eller förmyndare missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Överförmyndarnämnden ansvarar för de resurser som rör dess administration, arvoden till ledamöter samt arvoden till gode män och förvaltare. Det administrativa ansvaret för nämndens förvaltningsorganisation finns inom arbetsmarknads- och socialnämnden.

Bristen på ställföreträdare bedöms fortsatt vara nämndens största utmaning. En god tillgång till lämpliga personer som kan åta sig uppdrag som god man och förvaltare är en förutsättning för att säkerställa att de Malmöbor som behöver hjälp av en ställföreträdare får det i tid.

Nämnden fortsätter att aktivt rekrytera ställföreträdare och erbjuda fortbildning inom relevanta områden. Förvaltarenheten hos funktionsstödsnämnden är fortsatt ett viktigt komplement till nämndens verksamhet för de mest komplexa och krävande uppdragen.

En statlig utredning om regelverken kring gode män och förvaltare presenterades 2021 (Gode män och förvaltare – en översyn, SOU 2021:36). Arbete pågår på Regeringskansliet för att komma fram med förslagen i betänkandet, men någon tidsplan har ännu inte offentliggjorts. Förslagen i utredningen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet.

Överförmyndarnämndens största utgift avser arvodeskostnader för gode män och förvaltare. Förordnade ställföreträdare har enligt lag rätt till skäligt arvode och ersättning för sina utgifter. Även fördelningen av kostnadsansvaret är reglerat i lag. Nämnden har därmed små möjligheter att påverka kostnaderna.

Sammantaget gör nämnden bedömningen att befintlig nivå på kommunbidraget, med indexuppräknings, är tillräcklig även för kommande år. Att större delen av nämndens kostnader bygger på bedömningar och uppskattningar medför att nämndens ekonomi är svårbedömd både under innevarande år och inför kommande år.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämndens verksamhet under 2026 och framåt, samt på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beskriv särskilt om det finns faktorer som påverkar Malmöbornas likvärdiga tillgång till nämndens verksamhet och om vissa grupper av Malmöbor påverkas särskilt av förändringar i omvärlden.

Antalet Malmöbor som är 80 år eller äldre förväntas öka kraftigt

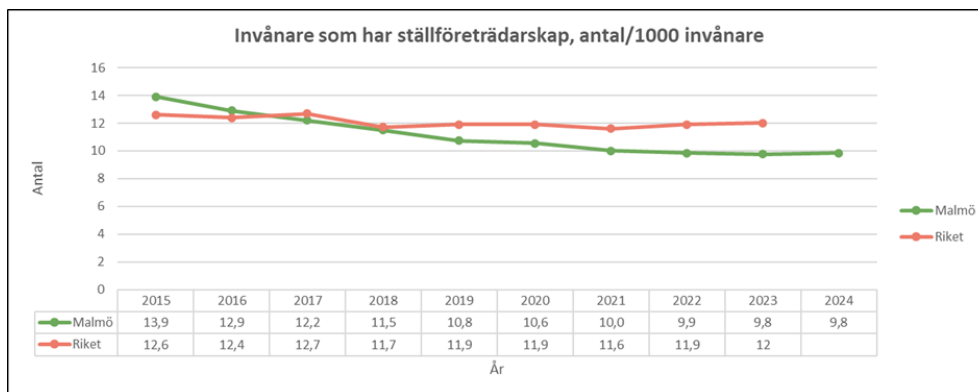
Malmö stads befolkningsprognos visar att antalet Malmöbor som är 80 år eller äldre kommer att öka med cirka 4 900 personer eller 33 procent under perioden 2024–2034. Ökningen beror dels på att den genomsnittliga livslängden förväntas öka under perioden, dels på att samtliga fyrtiotalister hinner fylla 80 år under prognosperioden. En ökning av antalet äldre Malmöbor kommer sannolikt att leda till ett ökat behov av ställföreträdare över tid.

För närvarande finns det omkring 3 500 ställföreträdarskap i Malmö, varav cirka 2 400 avser vuxna huvudmän. Av dessa är drygt 15 procent (390 personer) 80 år eller äldre.

Om andelen ställföreträdarskap bland personer som är 80 år eller äldre förblir oförändrad, innebär den prognosticerade befolkningsökningen att antalet ställföreträdarskap i denna åldersgrupp kan komma att uppgå till cirka 500 år 2034.

Trenden med ett minskat antal ställföreträdarskap över tid förväntas inte fortsätta

Antalet invånare som har ställföreträdarskap har minskat mellan åren 2015 och 2024, men minskningen har avtagit under de senaste tre åren. Minskningen beror på att antalet ensamkommande barn i Malmö har minskat. Antalet ärenden avseende förmyndarskap för barn har under samma period ökat från cirka 680 till 1 040. Ökningen beror bland annat på ett ökat antal underrättelser om brottsskadeersättning till barn.

Källa: Jämföraren - Kolada (data för riket 2024 saknas).

Antalet invånare med ställföreträdarskap förväntas öka från 3 600 idag till 3 900 år 2034, vilket är i linje med Malmö stads befolkningsprognos. Faktorer som påverkar prognosen, utöver befolkningstillväxten, är förändringar i privatekonomi, migration, rättspraxis och lagstiftning.

En potentiell motvikt till ett ökat behov av ställföreträdarskap är utvecklingen kring framtidsfullmakter och anhörigbehörighet. Ett ökat användande bland Malmöborna kan leda till ett minskat antal ställföreträdarskap, men ställer samtidigt andra krav på överförmyndarnämnden som ansvarar för att utreda missbruk av framtidsfullmakter och för att förordna en god man vid uppkomna jävssituationer.

Översyn av lagstiftning om gode män och förvaltare

En statlig utredning om regelverken kring gode män och förvaltare presenterades under 2021 (*Gode män och förvaltare – en översyn*, SOU 2021:36). Syftet med utredningen är att förbättra tillsynen, skapa bättre förutsättningar för rekrytering av kompetenta ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd.

En skriftlig fråga angående tidsplan för lagförändringar på området har besvarats av justitieminister Gunnar Strömmer den 5 mars 2025 (skriftlig fråga från Laila Naraghi, Socialdemokraterna, 2024/25:845). Av svaret framgår att Regeringskansliet fortfarande arbetar med förslagen i betänkandet. Förslagen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet.

Fortsatt samarbete med förvaltarenheten

Förvaltarenheten hos funktionsstödsnämnden är fortsatt ett viktigt komplement till nämndens verksamhet då de kan åta sig de mest komplexa och krävande uppdragen. Förvaltarenheten ökar möjligheten att möta stadens behov av ställföreträdare vilket får en positiv effekt för de Malmöbor som behöver stöd av en god man eller förvaltare.

I betänkandet *Gode män och förvaltare - en översyn* (SOU 2021:36) beskriver utredaren att antalet svåra och komplexa ärenden har blivit fler samt att det är svårt att rekrytera lämpliga ställföreträdare till dessa ärenden (sidan 34 och sidan 308).

Utvecklingen märks även i Malmö och har lett till att det är svårare att rekrytera ideella ställföreträdare. Det är till exempel svårt att hitta lämpliga ställföreträdare till uppdrag där huvudmannen har svår psykisk sjukdom, missbruksproblematik, är utåtagerande eller har närstående som är hotfulla eller på annat sätt försvårar uppdraget.

Alla nya ärenden avseende behov av ställföreträdarskap för vuxna Malmöbor kategoriseras utifrån ställföreträdaruppdragets komplexitet. För närvarande utgör de mest komplexa uppdragen 35 procent av alla nyinkomna ärenden i Malmö, medan endast 17 procent kategoriseras som enkla uppdrag. Svårigheter att rekrytera ställföreträdare förekommer inte när uppdraget gäller underåriga huvudmän.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Beskriv särskilt om det finns faktorer som påverkar Malmöbornas likvärdiga tillgång till nämndens verksamhet och om vissa grupper av Malmöbor påverkas särskilt av förändringar i omvärlden.

Rekrytering av gode män och förvaltare

För att förkorta handläggningstiderna för anmälan/ansökan om godmanskap och förvaltarskap och för byte av god man/förvaltare, krävs både att tillgången på frivilliga ställföreträdare ökar och att behovet av ställföreträdare kan förebyggas så långt som är möjligt. Nämnden fortsätter att prioritera rekryteringen av nya ideella ställföreträdare, bland annat genom ett intensivt arbete med marknadsförings- och rekryteringskampanjer.

Nämnden har uppmärksammat att personer som är intresserade av att bli ställföreträdare faller bort innan dess att de har genomgått hela grundutbildningen, blivit godkända och slutligen åtar sig uppdrag. För att minska bortfallet har nämnden förenklat processen för att bli ställföreträdare, implementerat en e-tjänst för intresseanmälan och reviderat innehållet i grundutbildningen för blivande ställföreträdare. Nämnden kontakter löpande de personer som av olika anledningar inte fullföljer grundutbildningen för att förhindra att intresserade personer faller ifrån processen.

Överförmyndarnämnden kommer att fortsätta arbetet med att minska inflödet av ärenden där mindre ingripande åtgärder är tillräckliga. Nämnden arbetar med att säkerställa att information om anhörigbehörighet och framtidsfullmakter når ut till verksamheter inom arbetsmarknads- och socialnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden, bland annat genom att hålla föreläsningar och sprida en informationsfilm.

Nämnden kommer att fortsätta utveckla arbetet tillsammans med förvaltarenheten dit de mest komplexa och krävande uppdragen fördelas. Förvaltarenheten är också behjälplig när ärenden till exempel till följd av en ställföreträdares olämplighet behöver fördelas omgående.

Digitalisering

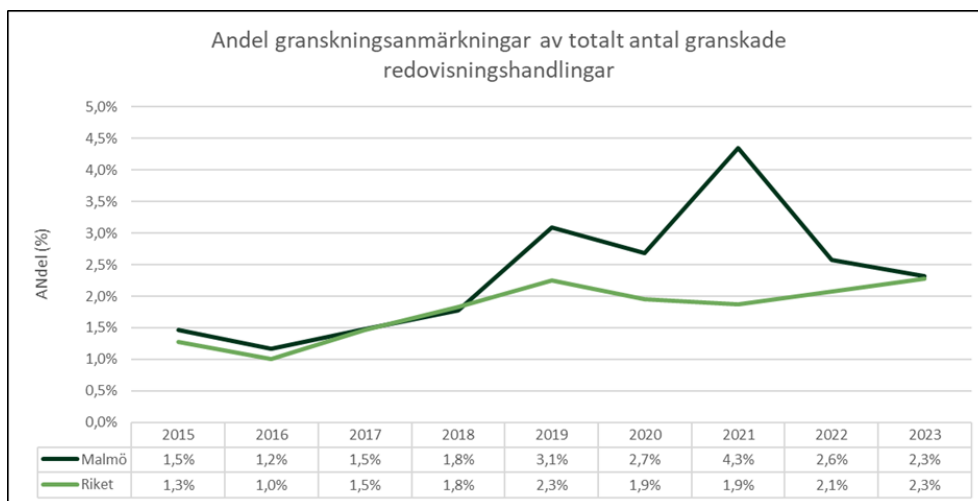
Ett nytt verksamhetssystem har tidigare satts i drift, vilket möjliggjort ett helt digitalt arbetssätt. Under 2024 implementerades även en ny ärendefunktion, som fortsatt utvecklas under 2025. Förändringen har underlättat verksamhetsuppföljningen och effektiviserat handläggningen. En kompetensmodul har satts i drift som förenklar överblicken över ställföreträdare och uppdrag. Den hjälper också till i matchningen mellan Malmöbor och ställföreträdare. En ny e-tjänst för intresseanmälan har nyligen implementerats, vilken underlättar för Malmöbon och minskar administrationen.

Arbetet med att öka användningen av de digitala tjänsterna genom bland annat kommunikations- och utbildningssatsningar kommer att fortsätta under 2025.

Brott i välfärden

Nämnden är en tillsynsmyndighet som har en viktig roll i stadens arbete med att förebygga oegentligheter och brott i välfärden. De Malmöbor som nämnden utser ställföreträdare för är sammantaget ägare av en betydande förmögenhet. Dessa Malmöbor befinner sig samtidigt i en utsatt position och har begränsade möjligheter att bevaka sina rättigheter.

Varje år gör nämnden en fördjupad granskning av 10 procent av ställföreträdarnas redovisningar. Syftet med den fördjupade granskningen är att ytterligare förbättra skyddet för Malmöborna och att motverka välfärdsbrott. Urvalet inkluderar nya ställföreträdare, de vars årsräkning granskades med anmärkning föregående år, samt ett slumpmässigt urval.

Källa: Överförmyndarstatistik – Länsstyrelsen

Mänskliga rättigheter

Överförmyndarnämnden bidrar genom sitt uppdrag till trygghet och stabilitet i vardagen samt skyddar utsatta Malmöbor som inte själva kan tillvarata sina rättigheter eller sköta sin ekonomi.

Nämnden kommer att fortsätta utveckla arbetet utifrån stadens *Policy för mänskliga rättigheter*. Arbetet sker bland annat genom tillgänglighetsanpassning av dokument och kunskapsfilmer samt genom utveckling av egenkontroll/systematisk kvalitetsuppföljning. Den systematiska kvalitetsuppföljningen syftar till att säkerställa en jämlik och enhetlig handläggning.

Nämnden har ansvar för att personer som har god man, förvaltare eller förmyndare får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda, inklusive rätten till delaktighet, personlig integritet och skydd för egendom. Det säkerställs genom att utöva tillsyn över ställföreträdare, pröva behovet av ställföreträdarskap utifrån principen om minsta ingripande åtgärd och genom att granska de åtgärder som ställföreträdare vill vidta. I processer där huvudmannen påverkas ska dennes synpunkter och rätt till självbestämmande så långt som möjligt beaktas, särskilt i frågor som rör barn.

Nämndens insatser bidrar till barns trygghet där nämnden utövar tillsyn över barnens tillgångar så att de kommer barnen till del. För ensamkommande barns trygghet kan en god man spela en helt avgörande roll.

Som en del av det förebyggande arbetet erbjuder nämnden fortbildning för ställföreträdare. Under 2025 planeras utbildningar inom budget- och skuldrådgivning, bostadsrådgivning, fonder och stiftelser och om den nya socialtjänstlagen. Syftet är att stärka ställföreträdarnas förutsättningar att utföra sina uppdrag på ett rättssäkert sätt. En broschyr ges till varje Malmöbo som beviljats en god man eller förvaltare. Syftet är att sätta Malmöbon i fokus och se till att huvudmännen bättre kan ta tillvara sina rättigheter.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2026? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Sammantagen bedömning

Sammantaget ser nämnden inget behov av utökat kommunbidrag 2026, utöver uppräknade pris- och löneökningar.

Bedömningen grundar sig på att de faktiska kostnaderna för arvoden till ställföreträdare, vilka utgör merparten av nämndens kostnader, blivit lägre än förväntat avseende verksamhetsåren 2021–2023. För 2024 och 2025 har de budgeterade kostnaderna för arvoden sänkts så att de är mer i nivå med tidigare utfall. Detta har medfört att nämnden i budget 2025 har pengar över i förhållande till tilldelat kommunbidrag, vilket i sin tur innebär att det finns marginal för ökade kostnader under 2025 och 2026 utan att nämnden behöver ökat kommunbidrag.

De totala arvodeskostnaderna för varje verksamhetsår grundar sig på en uppskattning av antalet ärenden, andel ärenden där kommunen står för arvodeskostnaden samt genomsnittlig kostnad per ärende. Förutsättningarna för denna bedömning har förbättrats senaste åren tack vare mer ändamålsenliga underlag från nämndens verksamhetssystem samt att verksamheten är i fas med granskning av årsräkningar.

Den förväntade utvecklingen av arvodeskostnaderna beror dels på förväntad utveckling av antal ärenden, dels på inflationen och konjunkturen. Inflationen styr såväl ökningen av arvodesnivåerna som gränsvärdet för den inkomstnivå då huvudmannen själv ska betala arvodet. Konjunkturen påverkar huvudmännens inkomster vilket kan påverka hur stor andel av huvudmännen som själva kan betala arvodet.

Uppbyggnad av överförmyndarnämndens budget

Överförmyndarnämndens budget innehåller intäkter från Migrationsverket kopplade till mottagandet av ensamkommande flyktingbarn, kostnader för arvoden till ställföreträdare och nämndsledamöter, kostnad för Förvaltareheten (hos funktionsstödsnämnden) samt diverse övriga kostnader såsom informationskampanjer och utbildningar av ställföreträdare.

Arvoden och ersättningar till ställföreträdare utgör knappt 50 procent av överförmyndarnämndens totala budget och har därmed stor inverkan på förväntade kostnader kommande år. Mer om nämndens bedömning av arvodeskostnadernas utveckling följer nedan.

Kostnader för förvaltarenheten, som organisatoriskt tillhör funktionsstödsnämnden men finansieras av överförmyndarnämnden, utgör knappt 40 procent av nämndens totala budget. Enhetens kostnader har ökat de senaste åren till följd av att den utökats med fler tjänster, vilket ökat kapaciteten att ta emot ärenden. För 2026 planeras ingen ytterligare utökning av enheten.

Förväntad utveckling av kostnader för arvoden och ersättningar till ställföreträdare

Ställföreträdarens rätt till arvode och kostnadsersättning för utfört uppdrag samt fördelning av kostnadsansvaret mellan huvudman och kommun regleras i lagstiftningen som styr verksamheten. Regelverket innebär också att arvode betalas ut först efter att ställföreträdare lämnat in en redogörelse och redovisning av genomfört uppdrag under föregående år. Det innebär att kostnaden för exempelvis 2024 års ställföreträdaruppdrag blir känd först under våren 2025.

Enligt rådande redovisningsprinciper måste kostnaden för arvoden och ersättningar bokföras på det år som uppdraget avser. Detta innebär att kostnader för arvoden och ersättningar som påverkar 2025 års budget bygger på en uppskattning som gjordes under hösten 2024, utifrån bedömt antal ärenden där kommunen betalar arvodet och genomsnittlig förväntad kostnad per ärende.

Antalet ärenden kommande år väntas öka något i takt med befolkningsutvecklingen, givet att andelen ställföreträdarskap i befolkningen förblir densamma som under 2024. Hur många av dessa ärenden som ger upphov till kostnader för överförmyndarnämnden beror på utvecklingen av huvudmannens privatekonomi. I första hand ska huvudmannen själv finansiera ersättning till ställföreträdaren, men om huvudmannens inkomster och tillgångar är begränsade är det i stället kommunen som betalar. Gränsvärdena för när kommunens övertar betalningsansvaret styrs av det så kallade prisbasbeloppet.

Den förväntade kostnaden per ärende styrs av de arvoden och ersättningar som kan beviljas en ställföreträdare. Nämnden har beslutat att tillämpa de ersättningsregler som ges ut av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), i syfte att främja rättssäkerhet och förutsägbarhet för ställföreträdare. De flesta arvoden och ersättningar är knutna till prisbasbeloppet.

Utvecklingen av prisbasbeloppet för nästkommande år styrs av inflationen under innevarande år. Enligt SKR:s senaste bedömning från april 2025 (cirkulär 2025:21, *Aktuell ekonomi*) ökar prisbasbeloppet med 0,7 procent 2026, vilket därmed bidrar till en ökning av bedömd genomsnittskostnad per ärende. Ökningen bedöms rymmas inom den indexuppräknings som

tillämpas av kommunfullmäktige vid fördelningen av kommunbidrag i budgeten.

Sammantaget innebär detta att nämndens kostnader för arvoden och ersättningar till ställföreträdare bedöms öka något 2026, i förhållande till beräknad kostnad 2025, men att ökningen ryms inom nämndens befintliga kommunbidrag.

Förväntad statlig schablonersättning för ensamkommande barn

Kommuner som tar emot ensamkommande barn har rätt till vissa ersättningar för mottagandet från Migrationsverket.

Överförmyndarnämnden tar del av engångsersättningar för "kostnader för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten" (12 §, förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. samt 29c §, förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar).

Ersättningarna betalas ut som engångsbelopp per ensamkommande barn och delas lika med arbetsmarknads- och socialnämnden som ansvarar för socialtjänsten.

De senaste åren har antalet ärenden om godmanskap för ensamkommande barn minskat till följd av ett minskat mottagande. Det innebär att nämndens intäkter från Migrationsverket också minskat. För 2026 är prognosen osäker, därför är bedömningen att intäkterna för 2026 blir på ungefär samma nivå som 2025.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Riktade statsbidrag

RIKTADE STATSBRIDRAG, benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2025	Prognos 2026
RIKTADE STATSBRIDRAG	Summa		

Övriga bidrag

ÖVRIGA BRIDRAG, benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2025	Prognos 2026
Ankomst och anvisningsschabloner ensamkommande barn	Migrationsverket	350	350
ÖVRIGA BRIDRAG	Summa	350	350

Så som beskrivits i tidigare avsnitt får nämnden del av schablonersättningar för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten för ensamkommande barn från Migrationsverket. Ersättningarna delas lika mellan socialtjänsten inom arbetsmarknads- och socialnämnden och överförmyndarnämnden. Hur stor ersättningen blir beror på hur många barn som anvisas till Malmö under året.

Begäran om investeringsram

Överförmyndarnämnden har inga investeringar.